

Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten
S2011/4725/SF

Yttrande Promemoria: Översyn av sjukförsäkringen – förslag till förbättringar (Ds 2011:18)

Övergripande synpunkter

Arbetsgivarverket har erhållit ovanstående promemoria för yttrande. Flertalet av de förslag som utredningen presenterar har inte ett renodlat arbetsgivarperspektiv och Arbetsgivarverket begränsar sitt yttrande till främst frågor av arbetsgivarpolitisk karaktär. Det tål dock att påpekas att även de förslag som i första hand rör individen, som till exempel förslag om att sjukpenning på fortsättningsnivå ska kunna betalas ut för ytterligare dagar om det på grund av sjukdom skulle vara oskäligt att inte göra så, i förlängningen påverkar arbetsgivarens förutsättningar att genomföra sitt rehabiliteringsarbete. Arbetsgivarverket har i tidigare remissvar och till den parlamentariska socialförsäkringsutredningen framfört att arbetsgivarens arbetsrättsliga rehabiliteringsansvar inte korrelerar med gällande sjukförsäkring. Det problemet kvarstår eftersom utredningens förslag inte innebär en mer samordnad syn på arbetsgivarens rehabiliteringsskyldighet.

Förstärkta rehabiliteringsinsatser i samverkan

Det är lovvärt att utredningen föreslår förstärkta rehabiliteringsinsatser och särskilt pekar på ett behov av att utveckla samarbetet mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Arbetsgivarverket menar att det är viktigt att i sammanhanget inte glömma arbetsgivaren i de fall den sjukskrivne har en anställning. Det är rimligt att anta att kortaste vägen tillbaka till en arbetsförmåga i de flesta fall är via rehabilitering hos befintlig arbetsgivare. Arbetsgivarverket har tidigare påtalat statliga arbetsgivares behov av ett tätare och mer självklart samarbete med Försäkringskassan. I syfte att fullt ut och på ett smidigt sätt ta sitt rehabiliteringsansvar behöver arbetsgivaren regelmässigt både kallas till de rehabiliteringsmöten som Försäkringskassan håller samt ha tillgång till de underlag som ligger till grund för Försäkringskassans bedömning. När arbetsgivaren inte fullt ut bereds delaktighet i planeringen av den anställdes rehabilitering och åtgärder startar utifrån, för arbetsgivaren, oklara skäl och okända underlag så minskar chansen att nå ett långsiktigt och hållbart resultat.

Utredningen talar om behov av att metodutveckla de processer som ska leda fram till tidiga insatser i sjukfallen. Arbetsgivarverket konstaterar att det i stor utsträckning saknas forskning och utvärdering av nuvarande metoder och rutiner. Påfallande lite finns dokumenterat och forskningsområdet är outvecklat. Arbetsgivar-

verket menar att en jämförelse med Rehabiliteringsrådets slutbetänkande (SOU 2011:15) kan vara på sin plats. Rådet föreslår, vad gäller rehabiliteringsgarantin, att ett rehabiliteringsregister inrättas. På så sätt, menar rådet, kan man följa och utvärdera insatser för fortsatt utveckling av rehabiliteringen.

Legitimitet och rättssäkerhet

Utredningen påtalar behovet av att utöka Försäkringskassans förtroendekapital hos främst de sjukskrivna, men även bland befolkningen i stort. Arbetsgivarverket instämmer i att sjukförsäkringen för närvarande har låg legitimitet bland allmänheten. Försäkringskassan arbetar under förhållanden där myndigheten har att kontinuerligt utarbeta nya förhållningssätt och arbetssätt utifrån en lagstiftning som efter sjukförsäkringsreformen 2008 ännu inte har stabiliserats. Utredningen lyfter fram Skatteverket som en myndighet som, liksom Försäkringskassan, i många hänseenden fattar negativa och komplicerade beslut för individen men som trots detta i stort innehar ett förtroende för sin verksamhet hos befolkningen. De bägge myndigheternas verksamheter kan dock inte fullt ut jämföras, bland annat eftersom Försäkringskassan är beroende av andra aktörer för att kunna fatta beslut, främst vården.

Arbetsgivarverket anser att de beslut som fattas av Försäkringskassan måste vara tydliga, förutsägbara och rättssäkra. Utredningen föreslår att Försäkringskassan ska kunna bevilja sjukpenning för fler än 550 dagar om det på grund av den försäkrades sjukdom skulle framstå som oskäligt att inte göra det. På så sätt vill utredningen ge Försäkringskassan ökade möjligheter att göra individuella bedömningar. Arbetsgivarverket kan se behovet av individuella bedömningar i rehabiliteringskedjan för att undvika stötande beslut, det får dock inte leda till att rättssäkerheten försvagas. Det är även viktigt att se till att Försäkringskassan har förutsättningar och möjligheter att tillämpa lagstiftningen på det sätt som lagstiftaren avser och inte, på grund av resursbrist, tvingas till kvalitetseftergifter.

Sjukpenning och rehabiliteringspenning i särskilda fall

Enligt arbetsgruppen ska sjukpenning och rehabiliteringsersättning i särskilda fall inte vara pensionsgrundande. Anledningen till detta är att sjukpenningen respektive rehabiliteringspenningen inte baseras på någon sjukpenninggrundande inkomst och därför inte kan anses ha trätt i stället för någon förvärvsinkomst.

När det gäller frågan om sjukpenning eller rehabiliteringspenning i särskilda fall ska beskattas eller inte resonerar arbetsgruppen på motsatt sätt jämfört med resonemanget om pensionsgrund. Enligt inkomstskattelagen ska sjukpenning och rehabiliteringspenning tas upp som intäkt i inkomstslaget tjänst. En förutsättning för att ersättningen ska tas upp är att den grundar sig på förvärvsinkomst på grund av tjänst. Arbetsgruppen konstaterar att sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall inte grundar sig på förvärvsverksamhet men anser ändå att förmånerna precis som vad gäller för sjukersättning och aktivitetsersättning ska

tas upp som intäkt i inkomstslaget tjänst. (Det bör noteras att sjukersättning och aktivitetsersättning är pensionsgrundande).

Resonemangen enligt ovan är enligt Arbetsgivarverkets mening inte logiska. Antingen ska sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall betraktas som inkomst av tjänst eller också inte. Ersättningarna bör inte betraktas olika beroende på sammanhanget.

Arbetsgivarverket vill även påtala att utredningens förslag om sjukpenning och rehabiliteringsersättning i särskilda fall frångår nuvarande sjukförsäkringsmodell i så måtto att den föreslagna ersättningen inte kan anses utgöra ersättning från en inkomst- och omställningsförsäkring. De individer som kan ha rätt till den föreslagna ersättningen kan kvalificera sig utan att någonsin ha haft en anställning. Arbetsgivarverket inser behovet och motsätter sig inte förslaget, eftersom det är behjärtansvärt att den aktuella gruppen av individer utan sjukpenninggrundande inkomst inte hamnar utanför trygghetssystemen. Även studenter och nyanlända invandrare hamnar lätt utanför trygghetssystemen eftersom de ofta inte kan uppfylla det arbetskrav som gällande regler om sjukpenninggrundande inkomst kräver för att rätt till ersättning enligt socialförsäkringen ska föreligga.

Utredningen bör vara observant på att förslaget innebär ett avsteg från principen om försäkringsmässighet inom sjukförsäkringen. Denna typ av principfrågor och problem är under utredning hos den parlamentariska socialförsäkringsutredningen (Hållbara försäkringar vid sjukdom och arbetslöshet, Dir. 2010:48).

Arbetsgivarens sjuklöneansvar

Arbetsgivarverket tillstyrker och välkomnar utredningens förslag att en arbetsgivare inte ska vara skyldig att utge sjuklön om en arbetstagare inte återgått i arbete hos arbetsgivaren sedan arbetsgivaren senast utgav sjuklön för en hel sjuklöneperiod.

Övrigt

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Göran Ekström. I den slutliga handläggningen deltog även enhetschef Elisabet Sundén Ingeström, förhandlingsdirektör Margareta Sjöberg, chefjurist Karl Pfeifer och socialförsäkringsexpert Tina Eriksson, föredragande.

Göran Ekström

Tina Eriksson